

Et lille forlag

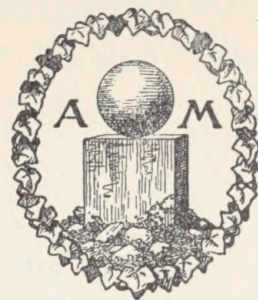
Af Aage Marcus

Oplevelsen af noget stort medfører ofte et ønske om at dele den med andre. Det gælder således den glæde et digterværk kan berede, og de fleste kender den iver med hvilken man søger at få venner til at læse en bog, man netop selv har været lykkelig ved at opdage.

At være skabende, at fremføre nye tanker falder jo ikke i enhvers lod, men muligheden for at bringe videre til andre hvad man har fundet af værdi står dog åben. Og da nu bøgerne gennem århundreder har været de vigtigste formidlere af de åndelige strømninger vil det sige, at boghandlerne og i særlig grad forlæggerne på en ofte afgørende måde har kunnet indvirke på de skiftende ændringer indenfor det religiøse og politiske liv. Det at være forlægger, at udsende og ofte foranledige tilblivelsen af skrifter, er derfor en ansvarsfuld – til visse tider farlig – og vanskelig opgave, hvis det skal være andet end et rent forretningsforetagende, der lige så godt kunne handle med andre ting end bøger. Men det kan ikke undgås, at det for at kunne gennemføre et idealistisk program i reglen har været nødvendigt at skabe en økonomisk baggrund ved udgivelser, der uden at være ringe dog ligger udenfor retningen mod højere mål. I de større lande har der dog i tidens løb været forlag, som har haft mod og held til uden svigten at følge den engang fastlagte linie, en stræben efter udbredelse af oplysning og af virkelig værdifuld litteratur.

Så langt jeg kan huske tilbage, har bøgernes verden spillet en altoverskyggende rolle for mig. Fra jeg blev stor nok til at færdes alene i byen, var bogladerne og, senere og endnu mere, antikvarierne min stadige tilflugt og deres og forlagenes kataloger hørte til min kæreste læsning, for det var jo gennem dem, man blev opmærksom på de skatte, man havde til gode. Nu var jeg så heldig ret tidligt at kunne læse tysk og engelsk, og det varede ikke længe, før jeg opdagede, at der indenfor begge de to store sprogområder fandtes forlag, der udsendte, hvad man snarere end kataloger kunne kalde programskrifter med bebudelse af publikationer på et niveau helt forskelligt fra, hvad der kendtes herhjemme. At lede et sådant forlag måtte være en lige så forpligtende som ønskværdig opgave.

For mig selv lå enhver tanke om at virke som forlægger dog såre fjern. Jeg var efter at have opgivet at benytte min juridiske embeds- eksamen blevet assistent, først ved Det kongelige Bibliotek og fra

Forudsætninger
og baggrund

Omslagsillustration: Side fra Vilh. Wanscher: Italien og den store Stil, 1921, 280×206 mm, se også pag. 143

1915 ved Kunstakademiets, så at jeg nogle år alligevel kom til at udgive en del bøger skyldtes nærmest en tilfældighed. Jeg havde læst Karl Madsens meget smukke bog om Johan Thomas Lundbye og ud fra min egen glæde over dansk natur, blev jeg så grebet af hans skønne arbejder, især hans tegninger, at jeg fik lyst til i anledning af 100 års dagen for Lundbyes fødsel, der faldt i september 1918, at lade fremstille nogle virkeligt gode reproduktioner af et udvalg af de bedste. Jeg gik derfor op i Stormgade 12 til xylograf F. Hendriksen, dansk bogkunsts store gamle mester, og forelagde ham min idé. Han syntes godt om den, men sagde med en bestemt-hed, der ikke tålte modsigelse, at jeg sandelig skulle skrive en ledsagende tekst og så lade det hele trykke og udsende som et rent privat foretagende, der vel kunne udbydes til salg til eventuelle liebhavere.

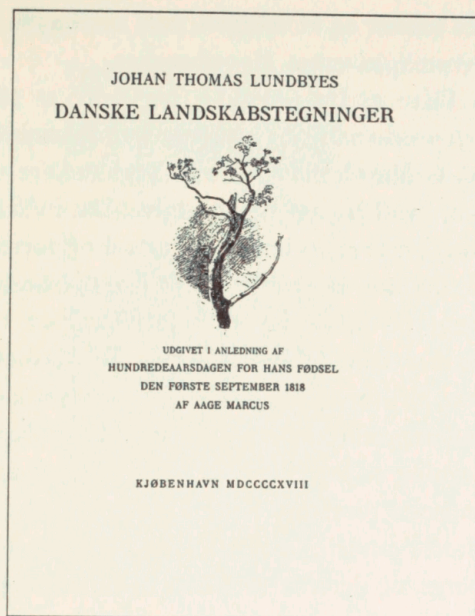
Lundbyes danske
landskabstegninger

Flere ideer

Hans forslag fristede mig, og jeg begyndte at gå på jagt efter, hvad der kunne opspores af Lundbyes tegninger i private hjem, især hos hans slægt, til at supplere de mange der fandtes i Kobberstiksamlingen og i den Hirschsprungeske Samling. Samtidig gik jeg i gang med at skrive og det lykkedes at få bogen færdig til udgivelse i efteråret 1918. Den blev trykt i 360 eksemplarer, men det viste sig, at der var mange flere, der gerne ville have den, så jeg fik talrige henvendelser med ønsker om et nyt oplag. Dertil kom at det gode resultat havde givet mig lyst til at gøre en lignende indsats for Johannes Larsens skildringer af dansk natur, og Johannes V. Jensen, som jeg havde lært at kende allerede i 1914, var meget villig til at levere en tekst. Samtidig skete det, at Vilhelm Wanscher, der daglig kom i Akademibiblioteket, spurgte mig, om jeg ikke kunne tænke mig at tage mig af udgivelsen af et større værk om Raffael, han netop havde skrevet og fået et større tilskud til. På baggrund af det held jeg havde haft med Lundbyebogen, af hvilken der gerne skulle besørges en ny udgave, og med tanken på de to andre her nævnte bøger, begyndte jeg at overveje, om det skulle kunne lade sig gøre at forene min dengang lidet krævende bibliotekstjeneste med lidt forlagsarbejde. Jeg talte med min far om det, og han fandt, at det ville være et interessant forsøg og gav mig 40.000 kr. til at begynde med, et beskedent beløb i vore dage, men en ganske rund sum dengang.

De fleste af de vanskeligheder der kunne være forbundet med at starte et forlag lod sig nu ret let løse. Hvad lokale angik havde vi rigelig plads i vort store hus i Ny Toldbodgade, hvor min kone og

Titelside til
Aage Marcus:
Johan Thomas
Lundbyes danske
Landskabs-
tegninger, 1918,
256 × 245 mm

jeg boede sammen med min svigerfar, kommandør Franz Gotshalk. Han havde på grund af sin alder nylig forladt marinen, og selvom han ikke var regnskabskyndig, påtog han sig venligt at passe mit næppe videre komplicerede bogholderi, hvilket var en stor hjælp, fordi hele det økonomiske område ligger mig så fjernt. Til forlagsmærke valgte jeg en tegning efter et fotografi, jeg den 31. juli 1914, den gamle verdensordens sidste dag, havde taget i Goethes have i Weimar af det monument, han havde kaldt Altar des guten Glückes, en stor kugle der hviler på en kubus.

Til beslutningen om at begynde som forlægger fulgte overvejelser med hensyn til hvilken andre værker end de nævnte tre, det ville være fristende at få udgivet. Nu havde jeg allerede i 1917 udsendt en bog om den gamle tyske mystiker Mester Eckehart og i den forbindelse givet mig en del af med religionshistorie og var blevet opmærksom på, at næsten ingen af de vigtigste religiøse tekster forelå på dansk, medens der ikke blot i England og Tyskland, men også i Sverige blev udgivet oversættelser af lange rækker af disse, også rent kulturhistorisk, betydningsfulde skrifter. Så jeg fattede den nok lidt dristige plan at søge tilvejebragt en tilsvarende serie herhjemme. Fra min tid i Det kongelige Bibliotek kendte jeg indologen, professor Poul Tuxen, og han påtog sig at oversætte de indi-

ske tekster og at redigere hele samlingen, som jeg gav navnet Verdensreligionernes Hovedværker.

Det første prospekt

Flere andre projekter begyndte at tage form, og i september 1919 udsendte jeg gennem kommissionsanstalten, der dengang lå på Gråbrødretorv, til alle boghandlere og til bladene et prospekt om, hvad jeg agtede at udgive. Det indledtes med en omtale af den førnævnte store bog om Raffael og fortsatte med meddelelsen om, at dermed begyndte en forlagsvirksomhed der ville lægge særlig vægt på udgivelse af kulturhistoriske og navnlig kunsthistoriske værker samt oversættelser af den klassiske, især ældre, skønlitteratur. Det første jeg bebudede var en række store mapper med facsimilereproduktioner af et udvalg af Kobberstiksamlingens bedste tegninger. Jeg ville helst være begyndt med P. C. Skovgaards, men museets direktør, Karl Madsen, med hvem jeg jo havde måttet drøfte tanken, ønskede først at levere tekst til et antal af Eckersbergs, og derefter skulle så komme mapper med Rembrandts, Jens Juels og flere andre mestres arbejder. I prospektet nævnede jeg dernæst bogen om Johannes Larsen, og da jeg var i Kerteminde for at træffe aftale med maleren om billedstoffet, fandt jeg tilfældig i hans værksted nogle kobberplader med raderinger og stokke med træsnit. De havde alle henligget ubenyttet, efter at nogle få tryk var blevet taget i sin tid, og Johannes Larsen blev glad ved mit forslag om at tilvejebringe en mappe med nye tryk af de skønne blade og lade den udkomme samtidig med bogen om ham. Af andre publikationer der blev stillet i udsigt var der endnu en bog af Vilhelm Wanscher. Den skulle hedde »Italien og den store stil« og belyse det romersk-italienske åndslivs fundamentale betydning for vor kultur og – på grund af min egen store interesse for den antikke verden – håbede jeg at få fremstillet en virkelig smuk udgave af Christian Wilsters klassiske Homer-oversættelse, der ikke mere var til at få.

Endvidere blev der gjort rede for, hvilke bind serien Verdensreligionernes Hovedværker skulle omfatte og som et større værk nævnedes en bibelhistorie, til hvilken Joakim Skovgaard ville udføre ikke mindre end 100 tegninger. Det skulle egentlig have været en bibeludgave, der på en naturlig måde ville slutte sig til serien, men da det kom til stykket, viste det sig, at Skovgaard, hvem jeg daglig så på Akademiet og som havde erklæret sig villig til at lave de mange illustrationer, veg tilbage for anvendelsen af selve den hellige skrift, og det blev så til, at hans ven, højskoleforstander Hol-

Side fra Vilh.

Wanscher:

Raffaello Santi,

1919, 263 × 244 mm

Fig. 47
 Sig stegner en Rabelisk Karton eller Prelle fra 1500—1510 Tiden, formentlig af den antikkørende italienske tegner Piero Perù, hvæd dog endog Pappavergio, de Gallego i Mantegna-Kobberstikket »Hædferdsen« (Bartsch I) og Zane Andria's di'iche Kobberstik »Virtus et Fortuna«, fra hvilket dette Motiv af Kronen, der løber ligfremt imod os, kommer. Rabeli kan neppe endnu have kendt

Merkelings (2) Karton af »de tvindende Soldater«, dermed byder det sikkert, allerede som klægtende Mænd i »Græfagtsliden«, han der kalder Hovedet vridt til Siden, det mindst som Laekens? Især det Rabeli ligesom her ved Eber-figurer: han komponerer på egen Haand i flere hele Tryk, fører Figurerne på original Maade ind i et Læstykke med tre Horntorn, Rader Spænding tværs over Sømmen, bruger Lyset og Støvgen dramatik, og frembringer i det hele en Virkning af levende, der forplantes sig fra Figur til Figur, naar alle vender om, bevæger sig, kalder hen eller rejler sig, han bruger Læstykets form Accenter for Hovedfigurerne og opvarer dem, ligesom i »Græfagtsliden«, at gøre Billedet til en Enhed og til i Højden. Udse denne glimrende Forbilde kunde Rabeli aldrig have malet de vældige Preller eller »Tegnerarbejder«. For begynder kan man måske sige, dog endes i nøjagtig og anatomisk Form ligesom hos Ulfgræmme/Andriens. I »Cassiana Truus« (S. 112) er Siden moden. Billedet bærer sig selv.

ger Begtrup, lovede at skrive en tekst, der i forkortet form fulgte Bibelen og kunne passe sammen med tegningerne.

Derefter meddelte jeg, at billedhuggeren Kai Nielsen havde i sinde at skrive en bog om skulptur, han ville kalde »Mine værkstedserfaringer« og at Johannes V. Jensen foruden bogen om Johannes Larsen også ville levere tekst til en billedbog med Lorenz Frølichs tegninger samt at der skulle komme et udvalg af danske kunstnerbreve fra det 18. og 19. århundrede, naturligvis med illustrationer. Jeg var nemlig blevet klar over, at der lå en stor skat af sådanne ofte fortræffelige breve i Det kongelige Bibliotek og havde fået bibliotekar Christian Behrend til at gå i gang med at finde frem til et passende antal af de mest interessante. Og tilslut bebudedes et par oversættelser, nemlig af Sterne's »Sentimental Journey« og, hvad der lå mig særligt på hjerte, af Montaignes essais der slet ikke forelå på dansk. Det omtaltes i øvrigt også, at ornitologen Eiler Lehn Schiøler havde tilbudt at lade det monumentale værk om Danmarks Fugle med Johannes Larsens akvareller — en meget stor publikation som han selv bekostede — udsende af mit forlag.

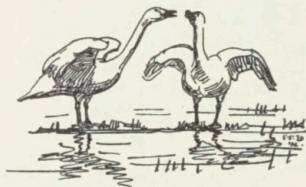
Alt i alt var det unægtelig et temmelig pretentøst program for et forlag med lokale i en spisestue og uden personale, men underligt nok lykkedes det dog at få en væsentlig del af de omtalte bøger – og et par til der ikke var nævnt – udgivet i løbet af de følgende fem år.

Leverandørerne

I prospektet fremhævede jeg, at jeg ville lægge stor vægt på det typografiske udstyr, og jeg fandt her en uvurderlig støtte hos den nye unge faktor C. Volmer Nordlunde i J. Jørgensens bogtrykkeri, der blev min gode ven. For billedstoffets vedkommende havde jeg den glæde også at blive ven med både den gamle xylograf Hendriksen, der tog sig næsten faderligt af mig, og hans to sønner Holger og Knud, af hvilke jeg især kom til at stå den førstnævnte nær. Og hvad bogbinderarbejdet angik – og jeg ville helst udsende bøgerne i kartonneret form – kom jeg i samme venskabelige forhold til firmaet Petersen & Petersen og navnlig til den ene af de to brødre, Niels Haugaard Petersen der står for mig som en lige så sjælden personlighed som F. Hendriksen.

Side fra Johs. V. Jensen: Johannes Larsen og hans Billeder, 1920, 255×190 mm, og titelside til N. F. S. Grundtvigs Breve, 1920, 205×150 mm

Hidtil er kun omtalt hvad der gik forud for starten, og nu skulle det hele til at begynde. I 1919 var vi kommet så langt hen på året, at jeg kun nåede at udsende Raffaelbogen og den store Eckersberg-

O m de fynske Malere har jeg ved et Par tidligere Lejligheder offentliggjort kortere Forsøg i „Fynske Billeder“, væsentlig om Johannes Larsen, optaget i „Myster“, og „Fyn og Fynboerne“, Aarbog 1917. Hvad der staar skal ikke gentages, uden maaske et eller andet Synspunkt der allerede er anlagt i disse foreløbige Udkast og som er nødvendigt for en samlet Fremstilling; nærværende Tekst skal altsaa kunne læses selv uden Kendskab til Forsøjerne og skulde sammen med Afbildningerne give en endelig Afrunding af Temaet. Afsluttende Monogramer kan der jo ikke tænkes paa, da Fynboernes Liv og Virken endnu ikke som man siger tilhører Historien. Heller ikke Udvalget af de gængsne Kunstværker er saa komplet som det senere kan blive, men dog vist en temmelig gyldig Repræsentation allerede nu.

Det er Meningen at udgive tre hver for sig selvstændige Bøger om Trekloveret Friis Syberg, Peter Hansen og Johannes Larsen; af disse fremkommer Bogen om Johannes Larsen først; de andre to forberedes til Udgivelse efterhaanden som Trykkervillaar og Muligheden for at skaffe Papir tillader det.

7

N. F. S. Grundtvigs Breve
til hans Søster
under Englandsrejserne
1829—1831

Udgivne af beredte Børnebørn.

København
Aage Marcus
1920

mappe samt en ny, lidt mindre luksuspræget, udgave af min egen bog om Lundbyes tegninger, men i februar 1920 kom de to første bind af Verdensreligionernes Hovedværker og senere Johannes V. Jensens bog om Johannes Larsen og mappen med hans grafik. Af denne var der udover den almindelige udgave fremstillet 15 eksemplarer med raderingerne på japanpapir og med træsnittene farvelagt af maleren. De kostede ikke mindre end 200 kr., hvilket var meget på den tid, men blev straks solgt.

De første udgivelser
i 1919 og 1920

Desuden udsendte jeg et lille hefte på 8 sider i blått omslag med oplysning om, hvad der var kommet og plan for de følgende år. Foruden hvad jeg selv havde af ideer, var jeg nemlig begyndt at få henvendelser med forslag, af hvilke de færreste dog havde nogen interesse.

De fleste forslag lå for langt fra den linie, jeg gerne ville følge, men der kom dog også tilbud, jeg var glad for. Det var således tilfældet med en skildring af vore landsbykirker som direktøren for Nationalmuseet, Mouritz Mackeprang havde udarbejdet og som han tilbød mig at udsende. En smule mere betænkelig var jeg ved en anden plan, som jeg dog endte med at acceptere. Det gjaldt en samling af de breve Grundtvig skrev til sin hustru fra sit ophold i England i 1829-31 og som var i hans børnebørns besiddelse, og som aldrig havde været offentliggjort. Uanset min kærlighed til mange af Grundtvigs salmer og hans eminente betydning for dansk åndsliv lå hans særlige retning mig noget fjern, men under arbejdet med det store bibelværk Joakim Skovgaard skulle illustrere var jeg blevet klar over, at Holger Begtrup's tekst svarende til hans og Skovgaards indstilling ville blive stærkt grundtvigiansk præget. Da den nævnte brevsamling måtte formodes at have værdi for de kredse herhjemme med samme religiøse livssyn, og da Grundtvig endelig også var et forfatternavn jeg kunne være bekendt, gik jeg med til udgivelsen.

Landsbykirker og
Grundtvigs breve

I 1921 kunne jeg i en ny lille oversigt over forlagets produktion altså omtale såvel Mackeprang's »Vore landsbykirker« som Grundtvigs Englandsbreve og endvidere meddele, at et nystiftet Selskab til Udgivelse af danske Mindesmærker havde vist mig den ærefulde tillid at lade mig udsende dets publikationer. Den første blev et værk i folioformat med en skildring af Tycho Brahes Uranienborg og Stjerneborg på Hven med tekst af dr. Francis Beckett og opmålinger og rekonstruktionsforsøg af arkitekt Charles Christensen. Der var et resumé på engelsk, og jeg fik Oxford University Press til at

Samarbejde med
Oxford University
Press

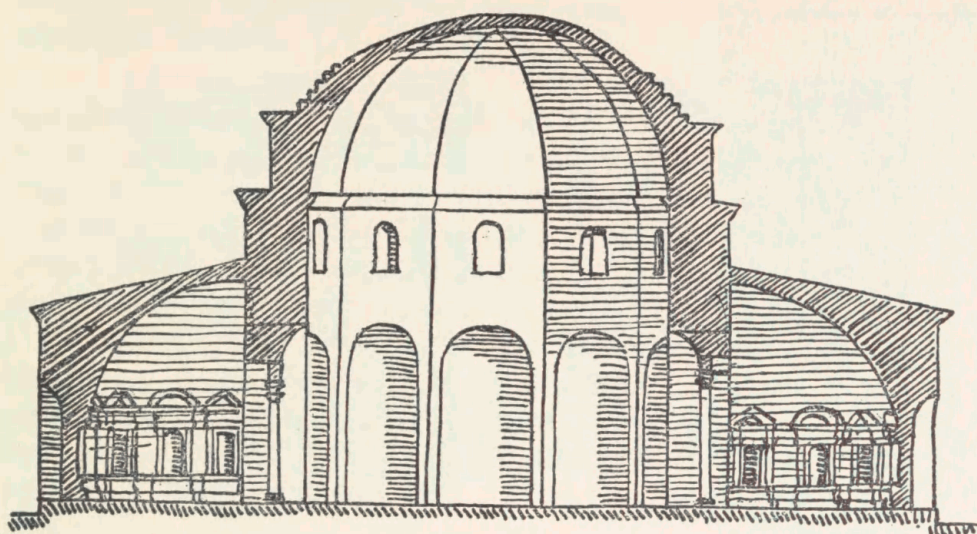
overtage en del af oplaget, så at det fornemme gamle forlags navn kom til at figurere på titelbladet sammen med mit.

Desværre var min far blevet alvorligt syg og afgik ved døden i sommeren 1922. Han havde heldigvis haft den glæde at se, at min lille virksomhed trivedes ret godt og at den var blevet venligt omtalt i flere fagtidsskrifter på grund af mine bestræbelser for at få bøgerne så smukke som muligt – hvad der jo slet ikke behøver at være en fordyrelse. Medens det skred regelmæssigt fremad med serien »Verdensreligionerne«, måtte jeg i mit sidste prospekt meddele, at et beslægtet projekt jeg havde foreløbig var stillet i bero. Det drejede sig om en række bind med tekster til belysning af tidernes skiftende livsanskuelse *udenfor* den religiøse sfære. Det lykkedes mig dog at få denne plan realiseret hos Gyldendal i 1955–58.

Wanschers
Italien og den
store stil

Medens adskillige af de i mit første prospekt nævnte værker var udkommet – således bl.a. Wanschers bog »Italien og den store stil« – og det hele alt i alt gik rigtig godt, var der dog visse problemer, jeg ikke havde taget i betragtning. For det første var der dengang ingen telefon i Akademibiblioteket og i åbningstiden, der det meste af året var fra kl. 13 til 18, kunne jeg ikke godt forlade det, da hele personalet foruden mig kun bestod i en biblioteksbetjent og så bibliotekar P. Johansen som tillige var akademisekretær og docent og nok så optaget af disse hverv. Det betød, at alle de mange forhandlinger vedrørende produktionen måtte foregå i formiddagstimerne og i dem måtte jeg ofte bruge tid til at bringe bøger op til kommissionsanstalten, og jeg havde ingen bil dengang. Hvad boghandlerne havde bestilt før udsendelsen af hver bog, behandlede vi naturligvis samlet på engang hjemme, altså skrev fakturaer og pakkede ind, hvad min kone var dygtig til, og så blev det hele kørt til Graabrødretorv. Men alle de ordrer der så kom efterhånden nødvendiggjorde stadige ture derop, og da alt jo ikke blev solgt straks, voksede bogmængden i huset ganske godt. Og selvom det var gået langsomt med det værk Skovgaard gerne ville have kaldt »Bibelske toner, tekster, tanker og tegninger«, men som jeg dog valgte blot at kalde »Bibelske billeder«, nærmede fuldførelsen sig, og oplaget var, for at det kunne betale sig, sat til 10.000. Skønt en stor del en tid lang kunne bero hos bogbinderen, ville det dog blive et altfor vanskeligt ekspeditionsarbejde fra et privat hjem, så efter mange overvejelser fandt jeg den udvej at overdrage hele værket til P. Haase & Sønns forlag. Jeg tog mig dog af hele fremstillingen og blev også anført bag på titelbladet som udgiver.

Skovgaards
Bibelske billeder

Imidlertid var der sket det, at den begyndende økonomiske depression verden over efter Landmandsbankens sammenbrud også tydeligt mærkedes herhjemme og blandt andet gav sig udslag ved et aftagende salg af den art bøger, jeg gerne ville have frem. Jeg udgav dog endnu et par ting, nemlig de sidste bind af Verdensreligionerne og en Johannes V. Jensen-bibliografi jeg havde udarbejdet sammen med en bibliotekar Frits Johansen, men følte mig ikke uden grund noget utryk med hensyn til fremtiden. Fra Gylendal fik jeg i foråret 1924 opfordring til at overtage et større redaktionsarbejde, og selvom jeg mente, at jeg nok kunne klare det ved siden af bibliotekstjenesten og mit eget forlag, var jeg med rette betænkelig ved at sætte mere i gang foreløbig.

I hvert fald kom det tidspunkt da det stod mig klart, at jeg stod overfor valget mellem at tage min afsked fra biblioteket og sætte min og min families velfærd ind på, nu uden min faders støtte, at fortsætte som forlægger – eller at blive ved Akademiet og standse forlaget. Der var kun et par år til, at min chef faldt for aldersgrænsen og jeg havde al udsigt til at blive hans afløser på den misundelsesværdige post. Så jeg valgte biblioteket og havde lykken i hele 30 år, til 1958, at være dets leder samtidig med, at jeg fik rigelig lejlighed til at forestå og tage mig af udgivelser på andre forlag, f.eks. serier som Kunst i Danmark, Haases Haandbøger, Danske Klassikere, Con amore, Livsanskuelserne og en halv snes antologier m.m.

Tegning af Vilh. Wanscher fra hans bog Italien og den store stil, 1921

Valg mellem bibliotek og forlag

Og Jakob søjste Rakel, og lyfste sin rødt og grødt

fødte Lea selv en femte Søn, Issakar, og en sjette, som hun gav Navnet Zabulon. Og tilsidst fik hun en Datter, som blev kaldt Dina. — Endelig kom Gud dog Rakel i Hu og hørte hendes Bøn, saa hun ogsaa fik en Søn, som hun kaldte Josef.

Da Josef var født, bad Jakob om Lov til at drage hjem til sin Fader med Koner og Børn. Men Laban saar, at der var Velsignelse ved Jakob, saa Rigdommen voksede under hans Hænder. Og derfor bad

54

han ham blive i Tjenesten endnu nogle Aar. — De blev da enige om, at Jakob fremdeles skulde være Labans Overbyrde, og som Lea skulde han have alle de sorte og spættede Lam og Kid, der fødtes i Hjørderne. — Men Jakob fandt paa at stille Pinde op, som han havde skrælet Barken af i Striber, saaledes at Faarene kunde se dem, naar de pærdes. Og det voldte, at der blev født en Mængde brogede Lam, som tilfaldt ham. Paa denne Maade blev han meget velstaaende og fik en Mængde Smaakvæg, Trælle og Trækvinder, Kameler og Æsler.

SEPP

EN Labans Søner misundte Jakob hans Rigdom, som de i Maaenag Kap. 11 syntes, han havde raaet fra dem. Og da Jakob mærkede, at ogsaa Laban selv saar mindre venligt til ham end før, satte han sig for efter Herrens Indskydelse at vende tilbage til sit Fædrehjem. — Derfor samlede han sine Hustruer og Børn og alt sit Kvæg og brød hemmeligt op, mens Laban var borte for at klippe Faar. — Tre Dage senere opdagede Laban Jakobs Flugt og satte efter ham. Men Herren advarde ham i Dromme mod at gøre Jakob noget ondt, og da han indhentede ham, kom det til god Forstaelse imellem dem. Laban velsignede Jakob og hele hans Hus, før de skiltes, og vendte saa tilbage til Karan. Men Jakob fortsatte sin Rejse til Kanaan med hele sit Følge af Folk og Kvæg.

Da han nærmede sig sit Hjemland, sendte han Bud med ydmyg Hilsen til sin Broder Esau i Seirs Land. Men Sendebudene kom tilbage med den Meddelelse, at Esau drog ham i Møde med 400 væbnede Mænd. Herover blev Jakob helt forterdet. Han delte sine Folk og Hjorder i to Lejre, for at Esau ikke skulde komme over dem alle paa een Gang, og derefter bad han saaledes til Gud: „Min Fader Abrahams og min Fader Isaaks Gud, Herre, du som sagde til mig: vend tilbage til dit Land og din Hjemstavn, saa vil jeg øve godt imod dig! Jeg er for ringe til at den Miskundhed og Trofasthed, du har vist imod mig. Med min Stav gik jeg ene over Jordan, og nu er jeg blevet til to Lejre! Men frels mig ud ogsaa fra min Broder Esaus Haand! Ellers

55

Opslag fra Begtrup og Skovgaard: Bibelske Billeder, 1923—25, 258×200 mm

De ret beskedne restoplag jeg havde tilbage, fik jeg afhændet bl.a. til Arnold Buscks forlag, og selvom jeg ikke havde spundet guld ved at være forlægger, hvad der jo heller ikke havde været hensigten, måtte jeg være glad ved, at ganske vist var hele min startkapital brugt, men at jeg dog ikke skyldte nogen en øre, hverken forfattere eller leverandører. At det hele var gået så godt skyldtes først og fremmest de særlige konjunkturer der netop i perioden fra 1918 til 1924, havde gjort det muligt med held at drive en forlagsvirksomhed som min. I de følgende år ville det ikke have kunnet lade sig gøre. Jeg var sluppet ufortjent godt fra det og havde tilmed den store glæde, at da der i 1932 blev afholdt en udstilling i Kunstindustrimuseet af det bedste der var frembragt herhjemme i århundredets første tredjedel, var mit forlag det eneste der repræsenterede bogproduktion, og alt hvad jeg havde udsendt blev fremlagt i en montre. Men da det ikke var bøgernes indhold, men deres udstyr det gjaldt, tilkom æren nu de fortræffelige medarbejdere, jeg havde haft.